

A bolond.

— Az Operaház Rákosi Jenő-ünnepé. —

Rákosi Jenő nem muzsikus. Ma este mégis nevetőtől visszhangzott az Operaház. És nemcsak a *Bolond* megrázó drámájának köllőjét ünnepelték, a ki szárnyat adott egy kiváló magyar zeneszerzőnek, hanem ünnepelték Rákosi Jenőt, a magyar faji muzsika, a magyar nemzeti művészet leglelkesebb harcosát, a ki a Népszínházban a magyar operett megteremtésével megkezdett munkáját négy évtizeden át folytatja lapjában.

Erkelék óta senki sem tett annyit a magyar zenéért, mint Rákosi Jenő. Mikor egész zenekultúránk német volt, akkor kezdte hirdetni igazát. Nem volt kérelhetetlenebb üldözője a selejtes idegennek és igazabb pártfogója, gyámolítója a magyar tehetségnek. Megtisztította a levegőt a külföldi salaktól és tolla nyomán a honi rögből kivirult káprázatos pompával a magyar művészet rózsafája. A magyar énekstílus kiformalása, a magyar nyelv polgárjoga a hangversenyteremben, mind az ő munkája. Ki nem apadó hévvel hirdette, hogy az alkotó művész forrása csak az anyaföld lehet. Ezek az igék ma már testet öltöttek és a mai zenésznemzedék talán nem is tudja, hogy mindezeket Rákosi Jenőnek köszönheti.

Rákosi Jenő hitvallásának szerves kiegészítő tagozata a magyar muzsika megalkotása. Ma itt van ez a muzsika, a melyről álmodott, káprázatos tündöklésben. Sajnos, mesterei között nincs egyetlenes, de minden ellenében felülemelkedve áll Rákosi Jenő és óvja, oltalmazza, szerető, feltő gonddal becézi és

őrzi a magyar muzsikát, még — a muzsikusokkal szemben is.

Érezte ezt mindenki ma este az Operában és ez az érzés adott kivételes ünnepi hangulatot a mai estének. A közönség zsufolóság megtöltötte a nézőteret és csendben várta a szónokot, a ki méltatni fogja az ünnepeltet. Pontban hat óraker szőlvált a kárpit és megjelent *Pekár* Gyula államtitkár, a rendezőbizottság elnöke, a ki az alábbi beszéddel üdvözölte Rákosi Jenőt:

— Tisztelt közönség! A nemzet ünnepelt: ime négy hete áll egy fényes elméjű, lángoló lelkű görkifjú nagy öreg ember az ünneplés tüzeiben. — négy hete áll Rákosi Jenő egy bus ország hálás, meleg tapsai közt. A tervezett Rákosi-hóból Rákosi-hónap lett s e jubiláló hónapnak ma van az utolsó estéje: az ovációknak ama babérlevelekből font nagy vargabellője, mely a Nemzeti Színházból indulj ki s gyílandos diadaljal húzódott át az összes színházakon, ma itt a m. kir. Opera színpadán kanyarodik pontá. A sok fényes vers, szónoklat, üdvözlés után az utolsó mondóka hadd legyen egy szűrke szó: a rendező-bizottságé. — e bizottság, midőn a nagy ünnepeltnek „vale”-t mond, bevallja, munkája könnyű volt, hogyne, hisz könnyű őt, Rákosi Jenőt ünnepelni! Csak a névét kellett kimondani . . . s egyszerre ezerszerre visszhanggal Tibannya lett az ország! Tihannya, egy négyhét szakadatlán ekhóval. . . sőt az ekhó a hivatalos ünnepi határokon túl se áll meg, hanem tovább zeng. A Rákosi-visszhangnak nincs vége. — fölfogta azt, fölvette a Kijó fonográfja s biztos lemezeken őrzi nemcsak az irodalomörtenet, hanem az egész nagy magyar történet számára is.

— Rákosi-hét, Rákosi-hónap. — szép volt! A

nemzet ünnepelt, pedig e bus ország ma nincs ünneplő kedvében. — s ha mégis oly szívvel-lélekkel tapsolt, én úgy érzem, azért tapsolt oly lelkesen, mert a magyar halhatatlanságot hirdető Rákosi Jenőben voltaképp a maga géniuszát, a maga koporsóból is kifőró halhatatlanságát ünnepelte. Eljött a gyászoló ország, hogy szobrot avasson egy élő nagy fiának: ime e hónap ajatt az elismerés, a bámulat, a hála, a szeretet izzó, de láthatatlan nemes ércéből szobrot öntött kegyelet, egy élet, egy pálya, egy ragyogó tehetség sok színnel káprázó fényes szobrát, melyet a nemzet, mint nemzeti értékét emel magas pódészíntárra. És jó szobrász a kegyelet, gyors munkás. — a szobor imá kész és hasonló: a magyar Hjt, a magyar Remény, a magyar Szeretet magára ösmehet a Rákosi Jenő vonásaiiban. E szobor lantot tart s a lant hurjai közé a publicista hegyes tolla van tűzve, ezzel a jelmonddal: „a magyarért, a magyarnak, egy egész magyar életen át!” Szép élet, fényes . . . s e fény nem a bolygók kölcsön-fénye, hanem az önálló napok élető sugara, mely még a ma sötét felhőin is áttör s a hit melegével világít nekünk. Hatalmas hit: a minden csonkaságból való föltámadásnak, a magyar örökkévalóságnak a szent hite ez . . . Így áll a Rákosi Jenő szobra, ama szeriet bronzából öntött szobor a hálás magyar lelkekben. S e szobor aljára a Rákosi-hónap folyamán az ünneplő színházak egymás után írták föl az ünneplő műveinek címeit. — a m. kir. Opera ma utolsó nap írja föl ezt a címet: *A bolond*. Hosszu sor, vajjon a nagy szerző a sok közül melyik művét szereti legjobban? Azt hiszem, igazi poétaként mindig az utolsót, hiszjünk azt, a mit ma este adnak. *A bolond!* Óh mily jelentős, szimbólikus szó! Nevetlő és szent egyszerre, mert hisz nem a kényvelmes józa-

noké, hanem a forrólelkű bolondoké az a nagy hit, mely sziklákat és . . . országhatárokat mozgat. Mi magyarok, szegény magyarok . . . óh legyünk mi is ily szent bolondok, a kikért a legenda szerint megmozdul a Boldogasszony. Hígyjük, hogy mint Rákosi a csonkalelkű bolondjáért, miértünk, a mi csonka határainkért is megmozdul a magyar Boldogasszony . . .

— És most majd felgördül a függöny — közönség, *plaudite*, tapsoljatok. Neked pedig nagy ünnepeztünk: *vale!* A te szeretett Shakespeareod szavai reád, az legyen bucsunk, az a büszke dithyrambus, a mit ő, az „avoni hátyu“ zeng Antoniuszról: „lelke télt nem ismert, éjsz volt, de dusabb minden aratás után. — elméje átszi, mint a habeleméből kikelő delfin öröme . . .“ Örök tavasz a lelkekben, dus ősz a teremtésben, a magyarok Istene tartson meg még soká ebben a csodás épségben!

Az emelkedett, poetikus beszéd után percekig *viharzott* a taps és az éjlen, míg végre Rákosi fölkel páholyában és megköszönte az orációt. Ezután megkezdődött az előadás.

Husz évvel ezelőtt került színre először *Rákosi Jenő és Szabados Béla* *A bolond*-ja még mint operett a Magyar Színházban és kilenc évvel ezelőtt az Operaházban jelenlegi formájában. Bizvást elmondhatjuk, hogy *A bolond* ma aratta első, igazi diadalát. Nem azért, mert az ünnep lázában a közönség fogékonyabb, hanem mert a jelen nyomoruságai és szenvedései megtanították, hogy ne csak olcsó, idegen divatok után fussunk, hanem megbecsüljük a sajátunkat. *Szabados Béla* zenéje mindvégig értékes és finom alkotás, mely a dráma sötét fordulóit és a köréje fonódó epizódok friss, úde báját gyöngéd

melegséggel, néhol erős tragikai érzéssel tolmácsolja. Jóleső derű árad ebből a muzsikából, de mélyén ott rejtőzik valami édes, bus, fájdalmas magyar melankólia, mely sokszor ellenállhatatlan rabul ejti a hallgatót. Izig-vérig magyar ez az opera dallamszövevényben, harmóniában, színeiben, a nélkül, hogy bárhol is erőltetett sujtásos magyarsággal hivalkodnék. Ez a stílus, mely iskolás példája lehet a magyar dalműköltésnek, őszinte, igaz, belső meggyőződésből fakadó. A darab szépségei ma teljes gazdagságukban pompáztak. A leányok és a karok szextettje, Bimbó és Bimbilla belépője, a bucsusok kara, a III. fölvonás gyönyörű előjátéka nyílt színen is tapsot arattak.

De az Operaház is kitelt magáért. Magyar komponista nem kívánhat külön betanítást, mint a minőt *Kerner* István igazgató végzett. A partitúrából egy hang, egy árnyalat, egy színt is sem vészett el. Éppen ilyen gondossággal örködött a színpadon *Mihályi* Ferenc főrendező is. A címszerepet *Szemere* Árpád énekelte és bár *Takáts* Mihály felejtethetlen emlékével kellett megküdenie, mégis megálta helyét. Bimbilla szerepében *Sándor* Erzszi gyönyörű hangját és csodálatos énekét élveztuk. *Pilinszky* Zsigmond Deli áriáit kellemes, meleg hangon énekelte. A három leányt *Halász* Margit, *Czeisberger* Mária, *Boda* Karola, a három kérozt *Závodszy* István, *Venczell* Béla és *Pilinszky* Géza adták kedvesen és ügyesen. Dirigó sekrestyés alakjában jól érvényesült *Dalnoki* Viktor humora. A fölvonások után a közönség hívó szavára megjelent a függöny előtt *Rákosi* Jenő is a szereplőkkel, majd *Szabados* Bélával, végül egyedül. A szeretet, a belkesedés forró, mámoros szimfóniája *viharzott feléje.* (M. e.)

tanácsot miniszternek. A parizsgyminiszteriumi esere a legújabb kombináció szerint *Spitzmüller* dr. kerül, külügyminiszter pedig *Fürstenberg* Ervin herceg, volt madriçi osztrák-magyar nagykövet lesz.

A tirolí lövészünnepe.

— Monarkista mozgalmaktól félnek. — A szocialdemokraták vasuti sztrájkkal felelnek. —

Antant körökben, valamint az osztrák szocialdemokraták körében már régóta aggodalommal figyelik a tirolí eseményeket. Meggyőződésük, hogy az innsbruckki lövészünnepe, a melyre a fölfegyverzett tirolíak ezrei gyűlnek össze, föl fogja szítani az elszakadó mozgalmat és nagyarányú monarkista tüntetésnek lesz kiinduló pontja. Az osztrák minisztertanács elhatározta, hogy a tirolí tartományi kormányzatnak azt fogja tanácsolói, tegyen meg mindent, a mi a rend és a nyugalom föntartására szükséges, és ha kell, korlátozza az ünnepe méreteit, vagy tiltsa el megtartását. Az osztrák kormány politikája szövetségést kapott a szocialdemokrata munkásságban is, a melynek vezetősége egyhanguan elhatározta, hogy a vendégek a tartományi lövészünnepegen való részvételének megakadályozása végett megszünteti a vasuti forgalmat. Ez a sztrájk ma reggel három órakor a déli vasut, valamint az államvasut vonalain meg is kezdődött. A párisi luxus-vonatot Szalzburg közelében föltartóztatták s ugyancsak nem engedtek tovább egy különvonatot, a melyet Osztdendéből indítottak utnak Klagenfurt felé. Megszüntették a teherforgalmat is. A nem szocialista kasutasok szervezete élénker helyteleníti a sztrájt.